

په سیمه ییزه همکارۍ کې د افغانستان رول

د چین په شانګهای سار کې د سیکا ، یاد شانګهای غونډه جوړه شوه ، د افغانستان د اسلامي جمهوریت جمهور رییس حامد کرزی په دې غونډه کې د مهمو کورنیو کورنیو په توګه برخه واخسته ، د سیکا د سرمشریزې بنسټ کېس کاله وړاندې یا په ۱۳۸۳ کال کې د فرانسې په پلازمینه المان کې کېښودل شو ، چې موخه یې په اسيا کې د ناوړو جوړوڼي او له یو بل سره په بېلابېلو برخو کې د همکارۍ ټینګښت او پراختیا ده . دا مهال د شانګهای یا سیکا په سرمشریزه کې افغانستان ، اندونیزیا ، بھارت ، چین ، هند ، ایران ، عراق ، اسرائیل ، اردن ، فرانسې ، کوزووا ، منګولیا ، پاکستان ، فلسطین ، روسیه ، تاجیکستان ، تایلینډ ، ترکیه ، عربی متحد امارتونه ، اریګستان او ویتنام غړیتوب لري او اووه نور هېوادونه منځته دینې ، اندونیزیا ، جاپان ، مالیزیا ، فلپین ، قطر ، سرلانکا ، اوکراین او امریکا د څارونکو په توګه په دې سرمشریزه کې ګډون کوونکي دي . په دې سرمشریزه کې د افغانستان رول او اهمیت د پام وړ دی ، ځکه افغانستان هغه هېواد دی ، چې هم پراخې زیرمې لري ، هم د سولې او منځنۍ اسيا ترمنځ د ستراژیژیک پلوه حیثیت لري او هم یې سرشاري اونه هغه څه دي ، چې د اسيايي هېوادونو ترمنځ د همکارۍ او باور پیدا کولو په برخه کې مهم رول لوبولی شي . د سیکا په سرمشریزه کې د افغانستان د ولسمشر ګلبدین اوبه په کې یې وینا د همدې موخې د تر لاسه کولو لپاره ده . د اسيا هېوادونه هڅې کوي ، چې په راتلونکو درېیو لسيزو کې د باور لخوا په بشپړه توګه واکمنه کړي او د تل لپاره د اسيا له پاتې لمنې څخه شپږ سوه کلنه جگړه پاکه کړي ، افغانستان ، چې نړی د ورېستو تاریخي او لرغوني لاره تیره ده او سرشاري زیرمې لري په دې کې له اسيا سره مرسته کولی شي ، خو ترهګري او اورپکي ، چې یو شمېر ګاونډیان یې د ناوړو موخو لپاره پاتې دي هیلې په مخ کې لوی خنډونه دي ، په همدې اړه حامد کرزی په لسيزو درېیو ورځو کې د چین له مشرانو سره لیدنې کسې لري او دا پدیده یې د چین او افغانستان د اړیکو په ځانګړې توګه د سوداګرۍ او اقتصادي مرستو په مخ کې لوی خنډ وباله ، دواړه لوري دې هوکړې ته سره ورسېدل ، چې د ترهګري او اورپکي پر ضد باید ګډه مبارزه وکړي . په سرمشریزه کې د سیمې د همکارۍ په مخ کې د دغو خنډونو پر سر هم اندېښې ښکاره شوې ، خو غوره دا ده ، چې ټول هېوادونه د دې پدیدې په له منځه وړلو کې له یو بل سره مرستې وکړي او هغه هېوادونه او وګړي ، چې ترهګري او اورپکي روزي ، تر فشار لاندې راولي ، چې نور له دې پدیدې بېلوالو څخه لاس واخلي او د اسيا د باور او همکارۍ په ګاروان کې یو ځای شي ، که نه نو له دغه کاره به به نږدې او نری پاتې وي .

د درې اړخیزې غونډې پر پکړې به پلې شي ؟

کولونو کې له پاکستانه ترهګري پر ضد د مبارزې ډېرې غوښتنې شوي ، پاکستان رسمي کړي ، خو په خپل کلي یې څه نه دي کړي ، په اسيا کې پاکستان د افغانستان پرمختګ ، سیاسي لیاقت او پیاوړتیا اغېزمن نه ، سیاسي ، دنده راز پاکستان د افغانستان ، هندوستان او د افغانستان او د سیمې او نړۍ د سترو سترو هېوادونو ترمنځ له دویمې څخه په ورسره کې دی او په ټول وین مرکزونه یې د دغو مدرسو طالبانو د بریدونو لپاره چمتو کړي وو ، چې له یو زرو اتياوو ډېر بریدونه یې پر پاکستان مرکزونو وکړل ، خو له نېکه مرغه ، چې کورنیو ځواکونو دا پلان له سره تر پایه ناکام کړ ، د تعجب وړ مسئله دا ده ، چې دا ځل به پاکستان څرګنده دوهم پړاو لپاره د امنیت په برخه کې مرستې وکړي او ترهګري هم د پاکستان د ناوړو ګوندو لپاره روزل کیږي ، په تېرو ډیالوګو

د پاکستان لوري په کابل کې د افغانستان ، پاکستان او ناټو په درې اړخیزه غونډه کې یوځل بیا زینې کړې ، چې د ولسمشرۍ لپاره د دوهم پړاو لپاره د امنیت په ټینګښت کې به مرستې کوي او هم به له ترهګري سره مبارزه ، د پاکستان لوی درستی جنرال راجیل شریف دغه راز د دواړو هېوادونو د پوځونو ترمنځ همکارۍ او په دواړو هېوادونو کې سوله او ټینګوالی پلې شي . د درې ګونو غاړو ترمنځ ۲۷ درې اړخیزه غونډه په دغې غونډه کې دواړو غاړو دغه ژمنه یو ځلې بیا تازه کړه چې د ترهګري پر وړاندې به مبارزه دوام لري او په سولې سیمو کې پاکستان یوځل له ډیورنډ کرښې را اوسني او پاتې ځواکي یې د پوځي تجهیزاتو پر جوړولو لاس پورې کړي او دغه راز دا

د پاکستان لوري په کابل کې د افغانستان ، پاکستان او ناټو په درې اړخیزه غونډه کې یوځل بیا زینې کړې ، چې د ولسمشرۍ لپاره د دوهم پړاو لپاره د امنیت په ټینګښت کې به مرستې کوي او هم به له ترهګري سره مبارزه ، د پاکستان لوی درستی جنرال راجیل شریف دغه راز د دواړو هېوادونو د پوځونو ترمنځ همکارۍ او په دواړو هېوادونو کې سوله او ټینګوالی پلې شي . د درې ګونو غاړو ترمنځ ۲۷ درې اړخیزه غونډه په دغې غونډه کې دواړو غاړو دغه ژمنه یو ځلې بیا تازه کړه چې د ترهګري پر وړاندې به مبارزه دوام لري او په سولې سیمو کې پاکستان یوځل له ډیورنډ کرښې را اوسني او پاتې ځواکي یې د پوځي تجهیزاتو پر جوړولو لاس پورې کړي او دغه راز دا

د چین هر اړخیزې مرستې نه یوازې د افغانستان ، بلکې د سیمې د اقتصادي ، امنیتي او سیاسي ثبات تضمین کوي

قرار شینواری

مو دراسرو او په کاراچولو په برخه کې د چین د هېواد د لاریانې پاتې اچونې ته پاره د چین د ژمنې تر څنګ د افغانستان په ګډون د سیمې د ګډو ګډو حالاتو د پیاوړتیا لپاره د هغه څه چې پلې کول به یې د افغانستان ته پاره منلې پاتې راولاړي . د چین دولتي جمهوریت مشران پدې واکمنیت د پوهېدو نه مني چې په افغانستان کې اقتصادي ، امنیتي او سیاسي ثبات د چین دولتي جمهوریت په کارونو د سیمې او آن ډولې لري د هېوادونو په کچه دی ، زياته هڅه او هاند کوي چې د ۲۰۱۶ زېږديز کال په پای کې له افغانستانه د پوځي ځواکونو نه ولس وروسته د افغانستان په کلي زېږد او داسې نورو پوځي کې پاتې اچونې ته منځه وکړي او له دې لارې په افغانستان اوڅخه په لویه سیمه کې د اقتصادي ، امنیتي او سیاسي حالاتو د پیاوړتیا لپاره د هېواد ولسي اوله دی لارې خپل هېواد ته احتمالي

وچې د ۲۴ هېوادونو په شریکولو او د نړۍ د نورو ښو هېوادونو او نړیوالو سازمانونو په ګډون د سیکا په نامه د ټولني په دوه ورځنیو غونډو کې د افغانستان د ولسمشر حامد کرزی

ګډون او د چین دولتي جمهوریت د شانګهای په پارکې د دغو غونډو په بهیر کې د افغانستان د ولسمشر ګلبدین اوبه د اوبې د دویم پړاو لپاره د امنیت په برخه کې مرستې وکړي او ترهګري هم د پاکستان د ناوړو ګوندو لپاره روزل کیږي ، په تېرو ډیالوګو

د سیکو په لاره د نړۍ د یو شمېر ځواکمن هېوادو په توګه سرکاونډي هېواد چین په دې برخه کې له افغانستان سره مرسته ته وادانګي او د افغانستان په اړه د سیکا په

د افغانستان د ولسمشرۍ له پاره د دویم پړاو لپاره د امنیت په برخه کې مرستې وکړي او ترهګري هم د پاکستان د ناوړو ګوندو لپاره روزل کیږي ، په تېرو ډیالوګو

د سیکو په لاره د نړۍ د یو شمېر ځواکمن هېوادو په توګه سرکاونډي هېواد چین په دې برخه کې له افغانستان سره مرسته ته وادانګي او د افغانستان په اړه د سیکا په

د سیکو په لاره د نړۍ د یو شمېر ځواکمن هېوادو په توګه سرکاونډي هېواد چین په دې برخه کې له افغانستان سره مرسته ته وادانګي او د افغانستان په اړه د سیکا په

د سیکو په لاره د نړۍ د یو شمېر ځواکمن هېوادو په توګه سرکاونډي هېواد چین په دې برخه کې له افغانستان سره مرسته ته وادانګي او د افغانستان په اړه د سیکا په

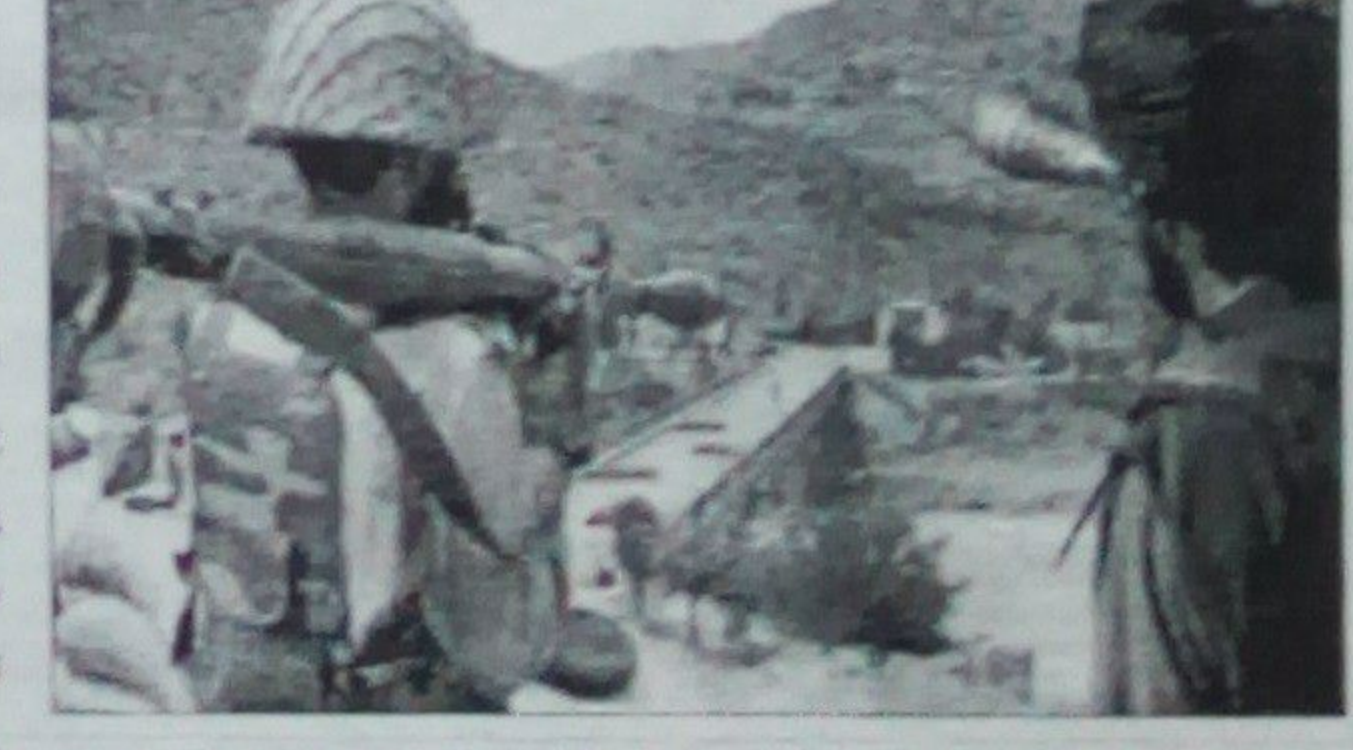
له افغاني ځواکونو سره بهرني طالبان هم جنګېږي

سبح الله سبع

د نړۍ د یو شمېر ځواکمن هېوادو په توګه سرکاونډي هېواد چین په دې برخه کې له افغانستان سره مرسته ته وادانګي او د افغانستان په اړه د سیکا په

د نړۍ د یو شمېر ځواکمن هېوادو په توګه سرکاونډي هېواد چین په دې برخه کې له افغانستان سره مرسته ته وادانګي او د افغانستان په اړه د سیکا په

د نړۍ د یو شمېر ځواکمن هېوادو په توګه سرکاونډي هېواد چین په دې برخه کې له افغانستان سره مرسته ته وادانګي او د افغانستان په اړه د سیکا په

د نړۍ د یو شمېر ځواکمن هېوادو په توګه سرکاونډي هېواد چین په دې برخه کې له افغانستان سره مرسته ته وادانګي او د افغانستان په اړه د سیکا په

شاه محمود نوروزي

د نړۍ د یو شمېر ځواکمن هېوادو په توګه سرکاونډي هېواد چین په دې برخه کې له افغانستان سره مرسته ته وادانګي او د افغانستان په اړه د سیکا په

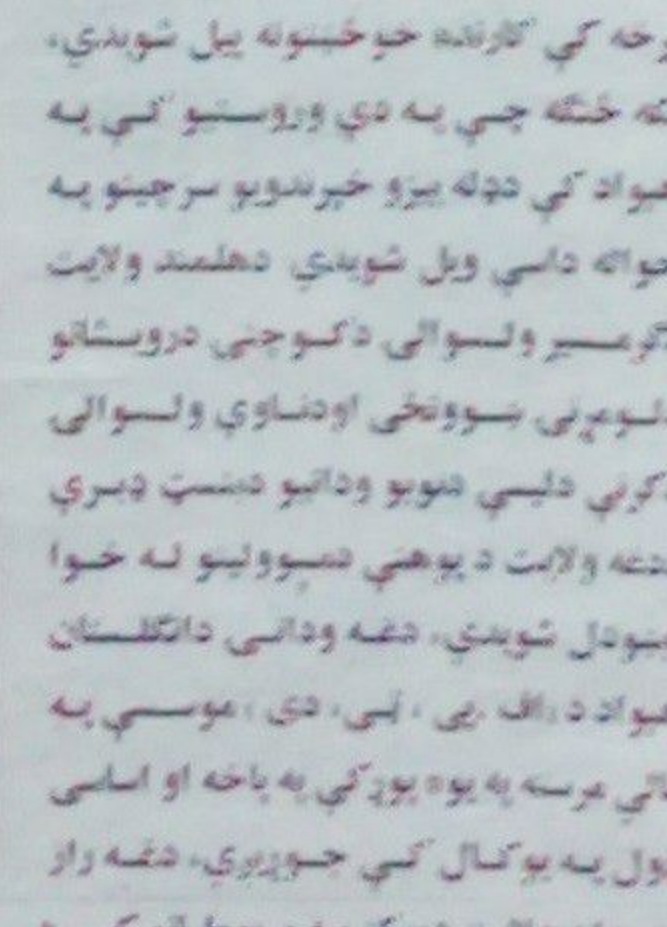
په پوهنیز ډګر کې هر راز خوځښتونه د قدر وړ دي

د نړۍ د یو شمېر ځواکمن هېوادو په توګه سرکاونډي هېواد چین په دې برخه کې له افغانستان سره مرسته ته وادانګي او د افغانستان په اړه د سیکا په

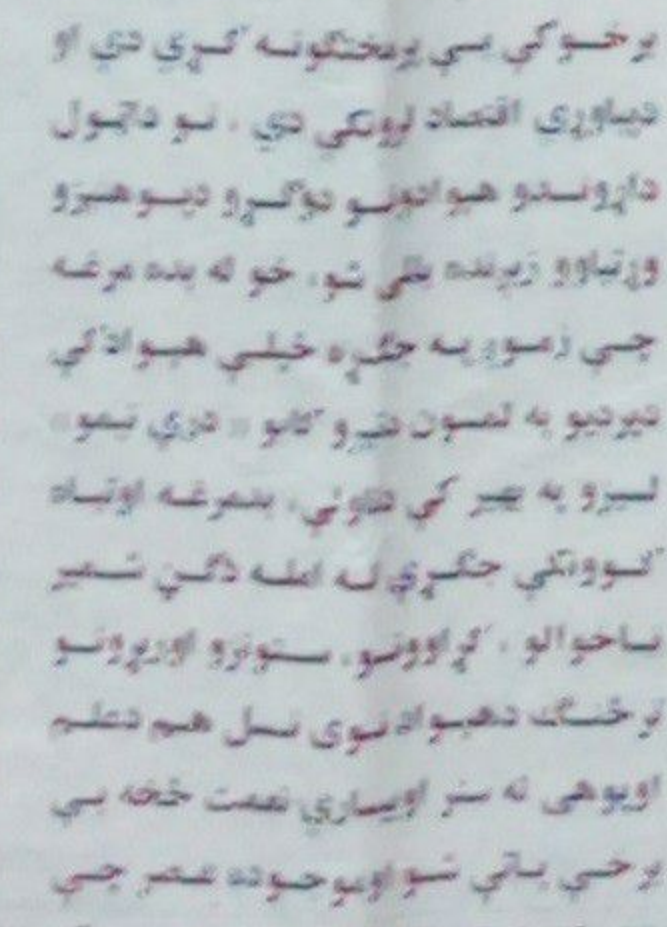
د نړۍ د یو شمېر ځواکمن هېوادو په توګه سرکاونډي هېواد چین په دې برخه کې له افغانستان سره مرسته ته وادانګي او د افغانستان په اړه د سیکا په

د نړۍ د یو شمېر ځواکمن هېوادو په توګه سرکاونډي هېواد چین په دې برخه کې له افغانستان سره مرسته ته وادانګي او د افغانستان په اړه د سیکا په

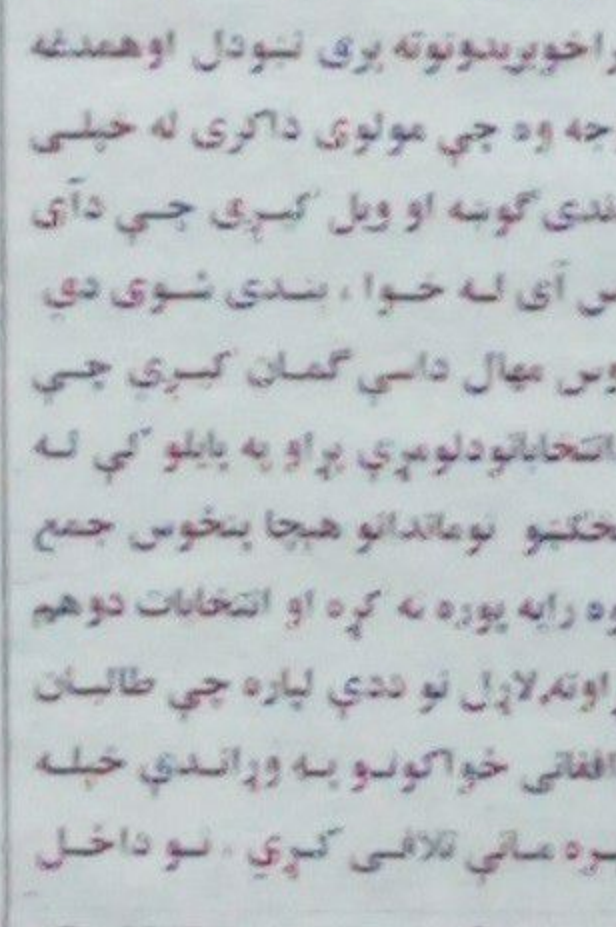
د نړۍ د یو شمېر ځواکمن هېوادو په توګه سرکاونډي هېواد چین په دې برخه کې له افغانستان سره مرسته ته وادانګي او د افغانستان په اړه د سیکا په

د نړۍ د یو شمېر ځواکمن هېوادو په توګه سرکاونډي هېواد چین په دې برخه کې له افغانستان سره مرسته ته وادانګي او د افغانستان په اړه د سیکا په

د نړۍ د یو شمېر ځواکمن هېوادو په توګه سرکاونډي هېواد چین په دې برخه کې له افغانستان سره مرسته ته وادانګي او د افغانستان په اړه د سیکا په

د نړۍ د یو شمېر ځواکمن هېوادو په توګه سرکاونډي هېواد چین په دې برخه کې له افغانستان سره مرسته ته وادانګي او د افغانستان په اړه د سیکا په

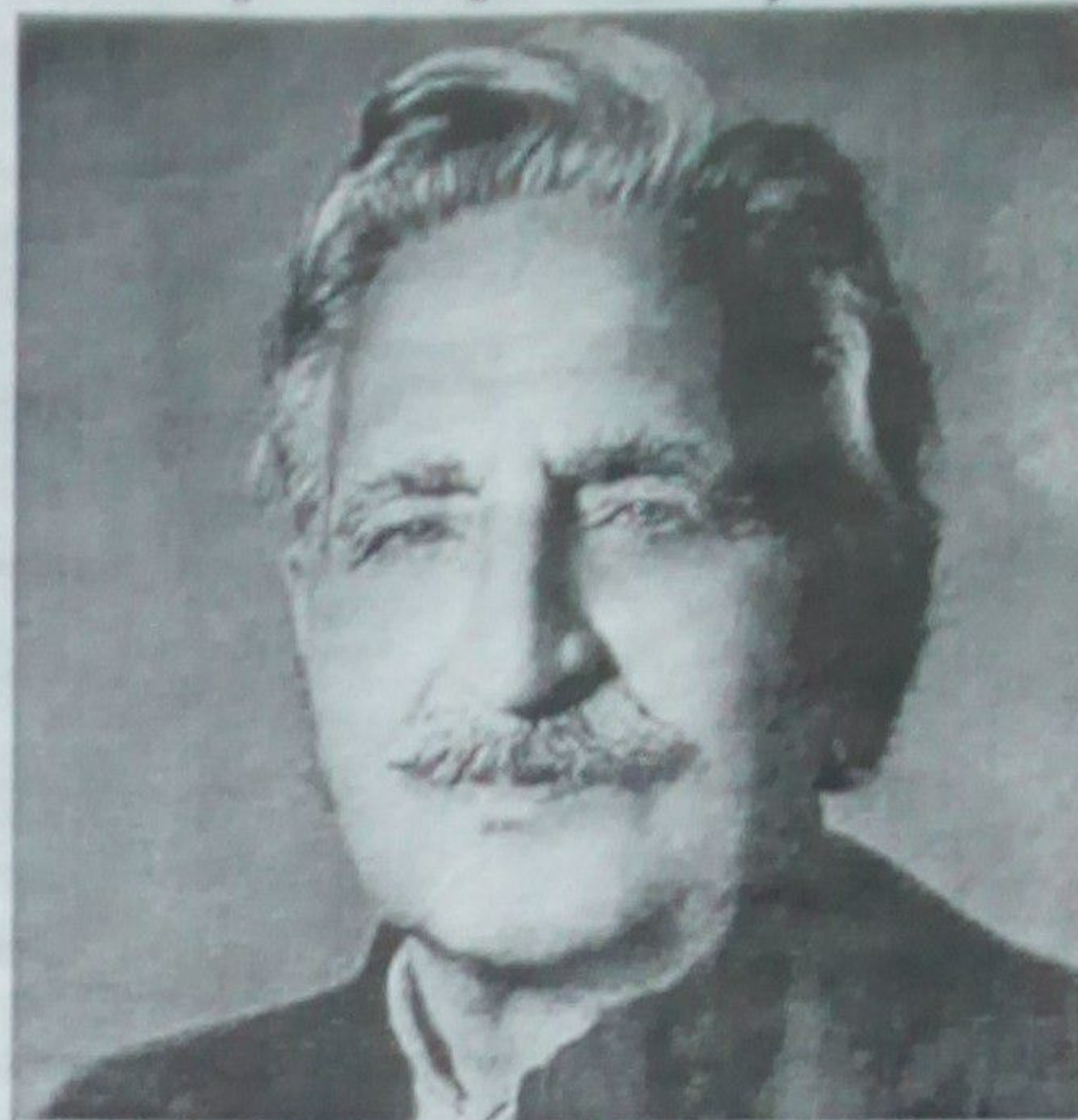
د نړۍ د یو شمېر ځواکمن هېوادو په توګه سرکاونډي هېواد چین په دې برخه کې له افغانستان سره مرسته ته وادانګي او د افغانستان په اړه د سیکا په

لادبي پانځه

د پښتو ژبې د نوميالي او وتلي شاعر غني خان خواړ خيز شخصيت ته لنډه کتنه

ارواښاد غني خان

عبدالهادي قريشي

لېون رسوي
زور خيال نوي جامه کي دغسي
دي دا صفت
خيال مې دسادې پيدا شوي
پروبي يمه
دغه راز دغني خان دشعر په
کړه کتنه کي دساتوراليزم
دفلسمي لټونکي هم
ترسټوگوري، ساتوراليزم چې
په حقيقت کي درياليزم
دلاري پيرويک گڼل کيږي،
په هغه کي شاعر هڅاند دی
چې طبيعت او طبيعي سکلاوي
پېښې او بدېدې نورې هم
انځورې کاندې اودادغسي
خان يو لوړ کمال گڼل
کيږي دغني خان ددغه ډول
شعرونوپوه بيلگه هم داده
ژوندون څه دی يوساغ دی
لوږي
ورکندل دی دنيايست
زانيدوله
جبل ژوندون خپل سينگار
ورکول دي
سوزيدل دي ژوندون
خوريدل دي
هغه نه پښتون قام اوپښتو

دپښتو ژبې نوميالي اووتلي
شاعر خان عبدالغني خان
دپښتو دسترمارز خان
عبدالغفارخان مشرزي دی
غني خان دهغه په سياسي
سويوخي کي روزل شوي
اوهم يې دسولمې مبارز په
نوکه په سياسي فعاليتونو کي

برخه اخيستي ده ، کلونه
زندانونه يې هم تير کړي دي
دهغه معروف شخصيت د
زانديرانان پالاور پسران
هنري پالنه هم ليدلې ده، په
لندن کي يې زده کړې کړي
اورهنگي شخصيت دی او دهغه
اودهدله نامتو شخصيتونو

درنې ژبي سره يې کچې مڼه
درلوده لکه چې وايي
چې چې مخکي ورور پښتون سبي
له درشي
دره هير به ټول بايست
ديجروپوشي
به واته چې که خته به شم سول
که کڅل به کي وانه ورم

تقديم به عام بانوان افغان بيگم

سرايگم لگو لرساد کښ بساوي شرفي را
وازيه لرفسهايت يفتان بسوي شرفي را
چنان ازبسته ي پامير مغرورانسه مسي آبيسي
که دام افکنده باشد، بک پلنگ آهوي شرفي را
برای ساحل عشق توشل موج بسی نسيم
به نوفسي خروشان لنگرکڼ اين آسوي شرفي را
هواي سرجنگل مسي وزدا زمست هاي نو
که وحشي کرده روی شانه ام گيسوي شرفي را
نوتيرت را مهيا کښ کمان آورده ام آرش
بياتاسر آيينه بسين ابروي شرفي را
به رسم لاله ، ازدانست ميان شعله مسي سوزم
به آتش مسي کښ معشوقه ي هندوي شرفي را
صدا هاي هر يوداست مرواريد لجنند
دهن وانگن چينيم بکد کښ لوه لوي شرفي را
سرايگم لگو بساوي اول تاکه در قبست
بفرارم شکوه کاسخ تودرتوي شرفي را

څلوريزه
سحرگه وو د نرگس لېبه لاندې
خاڅکي خاڅکي يې له نرگو خڅېده
ماويل څه دي سکلي گله ولې زارې؟
ده ويل ژوند مې دی يوه خو له خڅېده

باميان

يو خوا د قدرت جمال
بل خوا دانسان کمال
زه يې ليوې کرمه
چار چاپيره نور دی
نه دی باميان له دی دا
داخو کوه طور دی
دلته د قدرت کمال
دلته د ادم جنون
دواړه په صد شوي وو
خوږ يې که نړي څه افسون
هر خوا چې دي لار نظر
غرور، نه کلونه دي
هر غر دی درياب د رنگ
يو نه په زرگونه دي
بل خوا د ادم ډرؤند
مېڼې او ايمان تمه
هر غار کې نغمې د عشق
هر خوا د جانان فسه
هر يو غار کې پروت خاموش
ساز يو ډورونو دی
دا ورک او ويچار جهان
کورمې دنيکونو دی
دي نالا جهان يې
دي ديسون شان يې
دي نياه دوران يې
دي شهد حاناں يې
دي سوي گلشن يې
دي ورک گلستان يې
زه د زړه په سرو وڼو ، زارمه زړه پرمه
زه چې ورته کورمه ، سره لښه سوڅېرمه

د ابوالقاسم فردوسي شاهنامه پښتو ته را واپړول شوه

داود جنبش
په داسې حال کې چې په هندويزم موده
کې تر هرات ډور ورهاخوا څه بلندي زر
کيلومتره ، هاتل زابل ، نه رسيدل ، د هغه
مهال امثالانو ته په پام سره شوي نه برسي.
ډاکټر زيري د شاهنامې د افغاني واني په
تړاو د خپل استدلال د بحثونو له پاره د سل
افغان څېړونکي رسماً محضدي په حواله د
خپل هېواد د هغو ښارونو نومونه يادوي
چې په شاهنامه کې د اتلانو د اوسېدو يا
جنگيدو په تړاو په وازو وازو ياد شوي دي.
لکه کابل (۱۶۵ ځله ، کاندھار) ۱۱۶
ځله ، بلخ ۵۲ ځله ، سبلان چې د زابل او
زابلستان له جغرافيه سره سمون خوري
۲۰۰ ځله ، هرات ۱۰۱ ځله ، سمنگان (۸
ځله ، نيسابور ۵ ځله ، شغان) ۳ ځله ، کندز
۵ ځله ، غرني ۳ ځله ، د بادغيس دهستان
دقيقي بلخي له خوا شوي ، دقيقي ايله زر
کوبل چغان ۵ ځله ، مرويه رود ۳ ځله ،

پښتو شاهنامه ، پر گڼو نړيوالو ژبو تر اوسنيو
لسيزو ژبو تر اوسنيو پوځيانو پر مهال يې هم
ليکوالي نه وه هره کړې ، په دې وروستيو
کې دوه لاسي هڅه کوي چې خپل ولس
په هغه څه چې پر ده اړه لري خو د ژبي د
بيلوالي له امله پرې نه پوهيږي ، خبر کړي
شاهنامه يې يواځې بيلگه نه ده ، خو يې له
شکه يې تر ټولو پخه بيلگه ده د پښتو
شاهنامې تر ډومره خوږ او روان ، او له لرو
نړيوانو سره ملگري دي ، چې دا څه باندې
شپږمه مخه يې يې سترپا په يوه منډه
نوسل کيدلې شي ، ښه ورځ کله چې لمر
خپلې زرينې څانگې د منځکې پر مخ خپري
کړي ، د طلوس له اړخه د کرنا اواز او د
ډول تيري پورته سو ، دا يې يوه بيلگه ده
چې تصوير او رواني تلويزه په کې ليدل
کيدلې شي اصلي شاهنامه په غزني کې
کيل شوي ، خو د پيل نويسن يې تر دې
کلونو وړاندې په بلخ کې د بل افغان شاعر
دقيقي بلخي له خوا شوي ، دقيقي ايله زر
کوبل چغان ۵ ځله ، مرويه رود ۳ ځله ،

د فردوسي شاهنامه
(پښتو ژباړه)
ډاکټر صالح محمد زيري
۱۳۹۲ ل

باميان ۱ ځله ، او کندھار ۱ ځله (د
شاهنامې د کيسو سکي بيلگې چې د
واقفيت او تخیل يوه گڼوله ده او پر
لغوي او تاريخي دواړو پېرونو پورې اړه
مومي ، په پښتو نښه او نثر دواړو کې ښه
پخه مخينه لري ، د دغه ډول نظمونو او
پرمونو مينه وال تر دا وروستيو پورې په
حجرو او ديرو کې راټوليدل او تر ناوڅه
يې خپل ښارونه پرې تودول پر دغې
شتمني ادبي پانگې د شاهنامې په څېر د يوه
نومللي او دزنده لار وړ زياتول د زمانې
غوښتنه وه دغې غوښتنې نه ډاکټر زيري
خورا وړ ځواب ولي دي

د ((افغاننامه)) کتاب له چاپه راووت

محمد شفيق گل اغا شيرزي او
تر څنگ يې د ملي امنيت
پخواني ريس امراغه صالح ،
استاد محمد اسماعيل سول او
لنډه داچې د هېواد له هر قوم
څخه ۲۲ داسې کسان سحل
شوي چې ټول يې لوړ ټوليز
شخصيتونه لري دغه کتاب په څه
باندې سلومخونو کې د
۱۰۰ ټوکو په نړۍ د افغانستان
د شاعرانو او ليکوالانو د ټولني
له خوا په درې ژبه چاپ شوي
دي مور د کتاب ليکوال باغلي
عمرزي ته دالله ح ته دريازه د
ژوند بقا او په پورتيښو مابلو
کې دلا نونفوق غو سونکي يو
الله ح دي سوان ورپه برخه کړي
چې نور ورته کتابونه هم وليکي
د تذکرو لويه کټبه داده چې د
عمومي تاريخ ، ادبي تاريخ او
حربي تاريخ لپاره خام مواد
برابروي او هغه کسان چې په
شعر ، ادب ، هنر ، هېوان پالنه او

د ((افغاننامه)) کتاب چې په
دې وروستيو کې د باغلي
مصطفي عمرزي له خوا
ليکل شوي او د هېواد د يو
شمير ملي ادبي فرهنگي او
سياسي نوميايو فعاليتونو په
پکې سحل کړي د فعاليتونو
او کړنو يوه داسې تذکره ده
چې هرڅه په يې پرې ډول
پکې را غبرگ شوي دي په ر
سپاهم چې د تذکرو ليکل
اودمشاهيرو د فعاليتونو
تسجيل په حقيقت کې د
زاللونکو نسلونو لپاره يوه
الهام سونکي هنداره ده
تر څو اوسني نسل د پخوانيو
مشاهيرو کارنامې په ژوندي
ښه پکې وگوري او هغه د
خپلو کړنو سرمشق وگرځوي
که په خپله خبره کې لږ
وړاندې ولاړ شونو د مشهورو
شخصيتونو تاريخ ليکل د
يوې بشري ټولني د هويت
پايه او د سوانجو دفترهم
گڼلې شو ، ځکه تاريخ د بشر
داسې حافظه ده چې د تيرو
زمانو کړنې او پېښې بيانوي
او د هر چا پړسو او بدو
قصاوت کوي دا يوه
څرگنده خبره ده چې هرڅه
روال لري اوله منځه شي ،
خو يوازې هغه څه چې
روال نه لري او له منځه نه
ځي ، تاريخ او د تاريخ پايه ده

وختونو کې سړي له داسې
ستورو سره مخ کوي چې له
کېرې وي ، جيل ولس ته
ورويژنسي او همدوي
سړې وسپاري او يادوي
يې چې په دې اړه يو تاريخ
ليکونکي وايي ، د هيجا کړنې د
ويشو ملتونو له نظره پټې نه
پاتې کېږي ضرور به دهغوي
په کړنو سالم او عادلانه قضاوت
د دوي لمسبانو او کړوسيانو ته
پاتې کېږي

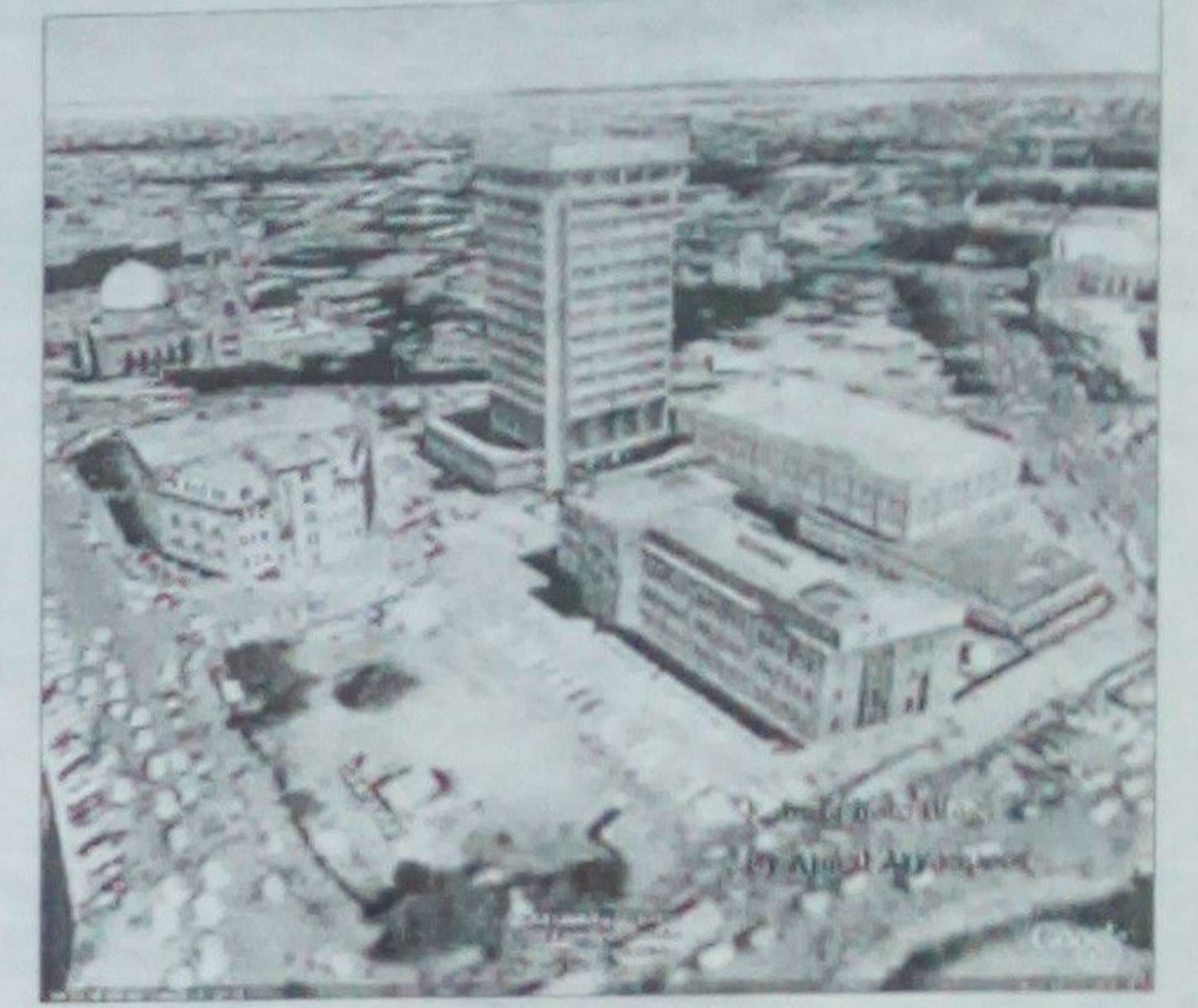
وختونو کې سړي له داسې
ستورو سره مخ کوي چې له
کېرې وي ، جيل ولس ته
ورويژنسي او همدوي
سړې وسپاري او يادوي
يې چې په دې اړه يو تاريخ
ليکونکي وايي ، د هيجا کړنې د
ويشو ملتونو له نظره پټې نه
پاتې کېږي ضرور به دهغوي
په کړنو سالم او عادلانه قضاوت
د دوي لمسبانو او کړوسيانو ته
پاتې کېږي

وختونو کې سړي له داسې
ستورو سره مخ کوي چې له
کېرې وي ، جيل ولس ته
ورويژنسي او همدوي
سړې وسپاري او يادوي
يې چې په دې اړه يو تاريخ
ليکونکي وايي ، د هيجا کړنې د
ويشو ملتونو له نظره پټې نه
پاتې کېږي ضرور به دهغوي
په کړنو سالم او عادلانه قضاوت
د دوي لمسبانو او کړوسيانو ته
پاتې کېږي

فرهنگ ، هنر ، اقتصاد او ټولنه

کابل د تاريخ په اوږدو کې د پلازمينې په توگه

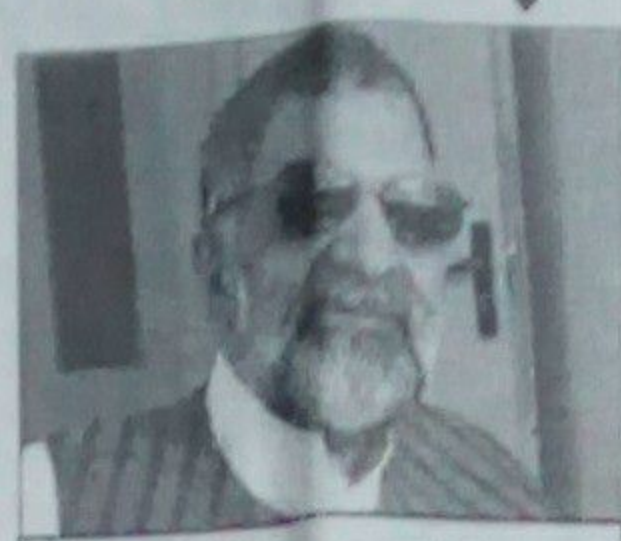
هر هېواد د پلازمينې په نوم نومېږي، چې په ټولو سياسي نظامي فرهنگي اقتصادي او ټولنيزو برخو کې دا هېواد اداره کوي. افغانستان هم يوه داسې هېواد څخه دی چې د زرگونو کلو را پدېخوا دلته حکومت او پانځت دواړه موجود وو. د افغانستان د علومو اکاډمۍ ستاوار علمي لاروي حبيب الله رفيع يې

په اړه معلومات را کوي او وايي: افغانستان د لرغوني هېواد په توگه روڼ او لرغوني تاريخ لري، پنځه زره کاله وړاندې دولت موده پکې جوړه شوې او بلخ يې لومړنی پلازمېنه وه چې د خپل عظمت پر وخت لوړ بېرغونه پرې رېانده وه. بيا وروسته د زمانو د پېښو د پردېسو د پرغونو او لارگونو، د واکمنيو د رتگېدو او جوړېدو د پلازمېنې د بدلېدو را بدليدو بهير را روان کړ، کله به د افغان سيمو پر سر پلازمېنه شو او کله بل، کله به يوه ښار کې يا چاهي جوړه شوه او کله به بل کې کله به په ډېرو ښارونو کې ملوک الطوايفي ته ورته وړې وړې يا چاهي جوړې شوې او کله به بيا د ستر واکمن په جوړولو سره په گاونډيو هېوادونو هم افغانانو

واکمني چلوله او پلازمېنه به يې هغه جوړوله چې ډېلي لاهور او اسفهان په دې ډله کې يادولې شو. تر بلخ وروسته کابل، غزني، گردېز، بدخشان، پاميان، بېلان، شبرغان، هرات، کندهار، غور او نور ښارونه هر يو په وار سره او يا هم وخت په وخت د پلازمينو او مرکزي ښارونو په توگه پاتې شوې دي. خو دا چې د کابل ښار بل وخت هم

هم کله هار مرکزيت وساته او بالاخره په ۱۱۶۰ هجري کال د نادر افشار د تيري تر ختمېدو وروسته د احمد شا بابا په ما چا کېدو سره لومړې د افغانستان او بيا د افغاني ستر واکمنۍ پلازمېنه کله هار وپاتل شو چې له دې پلازمېنه نه تر ډيلي، ايران او ماورا النهر پورې فتوحات وشول او کله هار د اشرف البلاد په عنوان ددې امپراتوري پانځت پاتې شو. په ۱۱۸۶ کال کله چې احمد شا بابا وفات شو دده ستر اعظم شاولي با ميرابي د احمد شا بابا کتر زوي شهزاده سليمان چې دده زوم و پر ما چاهي تخت کېناوه. ۱۵۰ وخت د احمد شا بابا ستر زوي تيمورشاه د هرات والي و له خريدو سره سم د کله هار په لوري را روان شو شاولي خان يې چې فراه ته وغللي او غوښتل يې چې د شهزاده سليمان د ما چاهي په باره کې چې دده تر را لنگ پورې يې د قدرت د خلا ډکولو لپاره کښولي و د هغه ذهن روښانه کړي خو نه شاولي خان سره رفيسو مشاورينو تيمورشاه نه مشوره ورکړه چې د خپرو برخا يې بايد ووژني هماغه و، چې شاولي خان يې له ورو زامنو سره غاړه غړۍ وواژه. دې کله هار ته راغی او خپل ورور شهزاده سليمان يې خلع او بندي کړ او په خپله يې د قدرت په گدۍ ډډه ووهله. دې پېښې د خپلواکۍ معنې د قبله سالاري رقابونو ته دوام ورکړ او هغه تدبير چې احمد شا بابا د قبيلوي واکونو د ویش مغانه وه خو په پای کې عربو کابل تسخير او کابل شاهانو سقوط وکړ. دحبيب الله رفيع پروينا د افغانستان پلازمېنې بيا هم بدلېدې را بدليدې جنگونه او تېري له هرې خوا را روان وو او بالاخره د هندي مغول ستر باير يو ځل بيا کابل ته توجه وکړه او د پلازمېنې بڼه يې ورکړه د افغانستان د يوې برخې تر تحريې وروسته ميرويس نيکه په کندهار کې ملي او ولسي حکومت را منځ ته کړ چې دده اخلافو

حبيب الله رفيع

کابل د هېواد په مرکزيت و ساته او بالاخره په ۱۱۶۰ هجري کال د نادر افشار د تيري تر ختمېدو وروسته د احمد شا بابا په ما چا کېدو سره لومړې د افغانستان او بيا د افغاني ستر واکمنۍ پلازمېنه کله هار وپاتل شو چې له دې پلازمېنه نه تر ډيلي، ايران او ماورا النهر پورې د افغان ستر واکمنۍ لومړۍ اداره چې له کابل نه په اېنوليزه توگه اداره کېده. په هر صورت په معاصرو پېړيو کې له دوه نيم سوه کلونو راهيسې د افغان ستان پانځت يو ځل بيا کابل پاتې شوی دی چې په دې پېړيو کې يې گڼې او تښته کښوونکي پېښې ليدلې دي. دتيمورشاه له سلطنت نه را وروسته د احمد شا بابا او پانسه خان کورنيو د اقتدار خوږې حاکمو کېدې چې له امله يې په زرگونو افغانان وژل شوي دي او د هېواد ودان ښارونه پکې ويران شوي دي چې دغې کورنو يې اتلافيو بهرنيو دښمنانو ته زمينه برابره کړې ده او افغان ستر واکمن ورورو وډه شوې تر هغه چې د شېخان ورته انگلسانو په را تگ سره د افغانستان ښمې خاورې هم ترې بېلې شوې دي. انگرېزانو درې ځلې په افغانستان حمله او تېري کړې او کابل يې د حاکمو په لاسونو کې سوځولی دی. ايا روسانو به خپل تېري سره کابل وړان کړ او د روسانو له شرمېدنې ماتې وروسته د اقتدار خپل منځي کورنيو حکمو يو ځل بيا کابل لوبې لوبې کړې چې هند او اوس هم کابل د پلازمېنې په عنوان د خپلو او پردې نه لاره په لاسونو کې لري او د حال په ژبه وايي: چا په گولې او چا په گولې وويشم، هم پردې وويشم هم خپل وويشم، يوه محتاج وکړم تېري پر ما بل له اوږې د هغه بل وويشم.

حاجان الله

د ملي تياتر هنرمندان په ښوونځيو او ورگتونونو کې د ماشومانو لپاره روزنيزې نندارې وړاندې کوي

حبيب الله رفيع

د ملي تياتر هنرمندان په ښوونځيو او ورگتونونو کې د ماشومانو لپاره روزنيزې نندارې وړاندې کوي. د ملي تياتر هنرمندان په ښوونځيو او ورگتونونو کې د ماشومانو لپاره روزنيزې نندارې وړاندې کوي. د ملي تياتر هنرمندان په ښوونځيو او ورگتونونو کې د ماشومانو لپاره روزنيزې نندارې وړاندې کوي.

د ملي تياتر هنرمندان په ښوونځيو او ورگتونونو کې د ماشومانو لپاره روزنيزې نندارې وړاندې کوي. د ملي تياتر هنرمندان په ښوونځيو او ورگتونونو کې د ماشومانو لپاره روزنيزې نندارې وړاندې کوي.

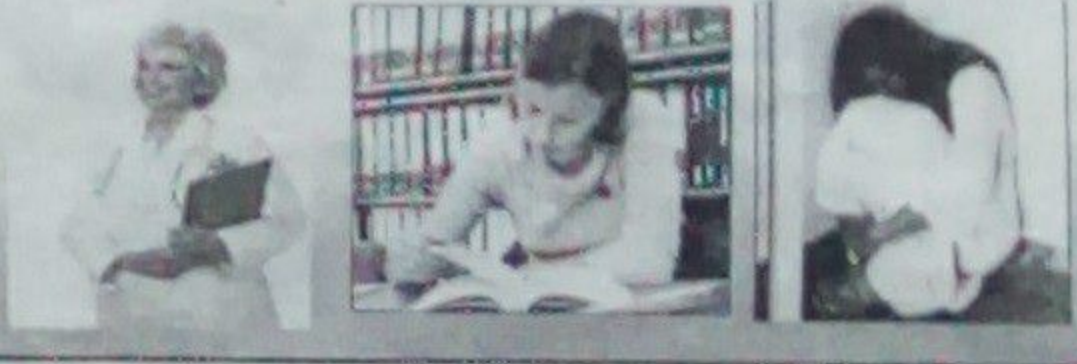
د ملي تياتر هنرمندان په ښوونځيو او ورگتونونو کې د ماشومانو لپاره روزنيزې نندارې وړاندې کوي. د ملي تياتر هنرمندان په ښوونځيو او ورگتونونو کې د ماشومانو لپاره روزنيزې نندارې وړاندې کوي.

بڼځه او ټولگنه

شپلا په تېرو کلونو کې مو معاشونه د قناعت وړ وو

د تارسبان او بڼکلي شرکت له لاسه کالو راپدېخوا د ملي اردو د بولنيورمونو او جيمرونو د توليد په برخه کې کار کاوه او د زرو تنو بڼځه کارکوونکو په مېنې يې د ملي اردو د اړتيا وړ ۵۰ فيصده بولنيورمونونه توليدول، خو د چارواکو د نه پاملرنې له کبله اوس دا شرکت د ۷۰ تنو بڼځه کارکوونکو په درلودلو سره د بڼځه جامو په توليد بوخت دی او زيات شمېر کارکوونکي يې بېکاره شوي دي. شپلا د دې شرکت يوه پخوانۍ گڼلوکې ده چې اوس د بڼځه جامو د پلان جوړولو په برخه کې کار کوي. هغه وايي، ډېره خواشني په دې ده چې د دې شرکت د مشر له زياتو هلو ځلو او د جمهوري رئيس له زامنو سره سره دا شرکت له رکود سره مخ شو او د دوی زياتو همکارانو چې د يوې مړۍ حالې روزي، د بېرولو لپاره يې کار کاوه، خپل کار له لاسه ورکړ او اوس له ډېرو اقتصادي ستونزو سره مخ دي. شپلا زياتوي، د دې شرکت چاپېريال د بڼځو لپاره آن د کورني چاپېريال په څېر خوندي دی ځکه چې ټولې کارگرې يې بڼځي دي او د کورنيو نارينه د بڼځو بڼځو او جوړولو هېڅ مخه نه لېسي. دا شرکت د خپل کار په لار کې اوس هم

واچول ځکه چې دا بڼځي د دې ډېرې ښې بڼځه جامې لکه سر بڼځي، نه خپلوانو سره مخ دي، که څه هم ډېرې ښې بڼځه جامې لکه سر بڼځي، نه خپلوانو سره مخ دي، که څه هم

سوداگرو بڼځو په بېلابېلو برخو کې پانگه اچولې ده

د افغانستان د بڼگونو د ملاتړ ادارې يا ايسا رېبون له مخې، په تېرو څو کلونو کې سوداگرو بڼځو په بېلابېلو برخو کې پانگه اچونه کړي ده چې تر ټولو مهمې يې د ساختماني، توليدي او لاسي صنايعو برخې دي. د آيسا د عامه اړيکو مسوول روح الله عشرت احمدزی وايي، په ۱۵۲ شسرکتونو کې د شرکت رئيسانې او مرستيالانې بڼځي دي، په ۷۲۱ شرکتونو کې بڼځي يوازې د رئيسانو په توگه او په ۵۲۲ شرکتونو کې د مرستيالانو په توگه دنده ترسره کوي چې په بېلابېلو سکتورونو کې يې پانگه اچونه کړي ده سره له دې چې بڼځي د سوداگريزو چارو پرمخ وړلو ته لېوالتيا لري، خو ځينې ستونزې لکه مارکېټ نه نه لاسرسی، د کار په بازارونو کې د نارينه وو رقابت او امينيتي

محصولات پلورې، نوموړي له دولت څخه غواړي چې د سوداگرۍ په برخه کې بڼځو ته ترينگونه ورکړي او دا زمينه ورته برابره کړي چې محصولات پلورې، نوموړي له دولت څخه غواړي چې د سوداگرۍ په برخه کې بڼځو ته ترينگونه ورکړي او دا زمينه ورته برابره کړي چې

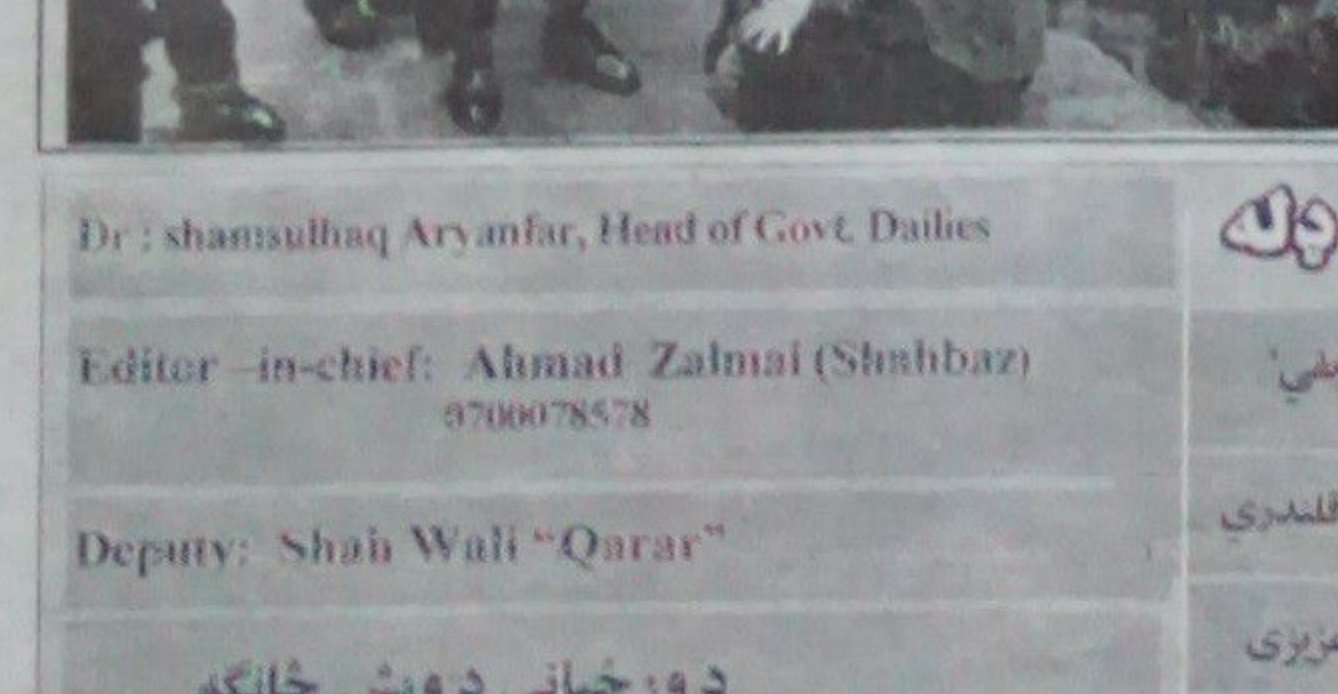
حکومت پر غاړه دی او هم پخپله سوداگري بڼځي يې مسووليت ليري، د احمدزې په وينا، هر کله چې په کوم هېواد کې نښتارتون حسوږېږي، افغانستان ته پکې وښته ورکول کېږي، خو دا نښې کېدای چې بڼځي دي پکې سوداگري بڼځي دي پکې گډون وکړي. ملاحظ

هېواد ورځپاڼه د ۱۳۹۲ لمریز کال لپاره گډون کوونکي مني

Table with 2 columns: Name and Amount. Lists names like 'د لویو شرنو، انجمنو او موسسو لپاره شریعتی گډون ونډه' and amounts like '۲۰۰۰ افغانی'.

حامد کرزي د چین د ولسي له تاریخي ښاره لیدنه وکړه

حامد کرزي چین له د خپل سفر په فریښه ورځ د دغه هېواد د ولسي له ښاره لیدنه وکړه. جمهوریس او عاقلې پلاوي له یې د ولسي ولایت د والی میرمن هونگ لیکن او نورو چارواکو له خوا لود حرکتی وویل شو.

د ورځپاڼې د وېش خانگه
۰۷۰۷۹۶۰۱۷۱
۰۲۰۲۳۰۰۳۳۷
جاڼخای د آزادې مطبعه

د وخت په تېرېدو سره له اوږدو د بار کمېدل

امریکا چاپ، لاس انجلس ټایمز ورځپاڼې د جمهوریس کرزي د واکمنی د میراث او وال سټریټ ژورنال ورځپاڼې د پاکستانی طالبانو او حکومت ترمنځ د خبرو په اړه مقالې خپري کړي دي.

ریس کرزي سره د کټي پرمهال په ټوکو کې هغه نه ويلي و چې د جمهوري ریاست وخت یې کم دی. جمهوریس کرزي په عاطفې ډول وني وو گراڼې خوري، که رښتیا درنه ووایم، زه ورځې شملم او دا ځکه چې زیسته ډېر سټري یم، د هرې ورځې په تیریدو سره زمانه له اوږدو

د شعر او تخیل په ډگر کې بېدل

د جمهوریس رییس داسلکار زلمی هیو اتمل، د اطلاعاتو او فرهنگ دوزیر اوددغه وزارت د تمییزاتو او یوشمیر مسوولینو په کابل کې دځینو بهرنیو هیوادونو د سفیرانو، د علمی شورا دجو شمیر غړو او دجو شمیر علمی او فرهنگي شخصیتونو په گډون پرون داطلاعاتو او فرهنگ وزارت د مطبوعاتو په نړیوال مرکز کې جوړه شوه.

د وخت په تېرېدو سره له اوږدو د بار کمېدل. د وخت په تېرېدو سره له اوږدو د بار کمېدل. د وخت په تېرېدو سره له اوږدو د بار کمېدل.

Table with 2 columns: Name and Amount. Lists names like 'د ورځپاڼو ریس ډاکټر شمس الحق اریان فر' and amounts like '۰۷۹۹۳۲۵۸۵'.

له پوتین سره د حامد کرزي د لیدني اهمیت

د افغانستان جمهوریس د چین په ښاغلي ویلادیمیر پوتین سره وو چې شاتگه یې د اسیایي هیوادونو ترمنځ دغه ملاقات ډېر مهم دي او په دې کې د متقابلو همکاریو او اعتماد جوړولو د دواړو هیوادونو د همکاریو په اړه او

سازمان د مشرانو د غونډې په درشل کې د روسیې له جمهوریس سره وکتل وشوې. د افغانستان جمهوریس په افغان چارواکي دغه غونډه مهمه گڼي. داسې مهال د روسیې له ولسمشر سره کرزي لیدنه مهمه ده او د هغې په ترڅ کې د دواړو هیوادونو د اړیکو او یو لړسیمه ییزو مسایلو په هکله خبرې وشوې. د دې ترڅنگ جمهوریس مسکو له خوا له روسیې سره د کریمیا د حامد کرزي د دغه څلور ورځني سفر په ترڅ کې د ځینو هیوادونو له مشرانو سره هم گوري. د ډېرو مهمو ملاقاتونو څخه د ښاغلي جمهوریس حامد کرزي ملاقات د روسیې د جمهوریس رییس د عراق له صدراعظم

د کورنیو پانگوالو د را جذبولو هڅې

د افغانستان حکومت د داسلکار زلمی هیو اتمل، د اطلاعاتو او فرهنگ دوزیر اوددغه وزارت د تمییزاتو او یوشمیر مسوولینو په کابل کې دځینو بهرنیو هیوادونو د سفیرانو، د علمی شورا دجو شمیر غړو او دجو شمیر علمی او فرهنگي شخصیتونو په گډون پرون داطلاعاتو او فرهنگ وزارت د مطبوعاتو په نړیوال مرکز کې جوړه شوه.

برخو کې د پانگوايي لپاره اسانتیاوي او امتیازات رامنځ ته شوي دي. د پانگوايي لپاره د وخت په تېرېدو سره له اوږدو د بار کمېدل. د وخت په تېرېدو سره له اوږدو د بار کمېدل.

د ستدر د ملي ادارې مرکزي لابراتوارونه

شوی دی. پولیټي پویل زياته کړه په دې مرکز کې دودانیو دمیټرولوژی او حورواکي ټوکو نفسی موادو بریسا او سایکروویولوژی موادو کنترول ترسره کړي. دغه راز په دې غونډه کې دصار

په ننگرهار کې طالبانو ته د سر

طالبانو په نیولو او ددغې ډلې دلسگونو درندو اوسپکووسلو ترلاسه کولو بریالي شوي دي. پوځیانو دوسله والو طالبانو دځینو پښخانیو ښاوخوا ساحه کلابنده

د ولایتي شوراگانو د ټاکنو لومړنۍ پایلې

نور وایي، د ټاکنو څپل به په ټاکلي وخت ترسره شي او وروستی پایلې به پرته له څېبه اعلان شي.

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**